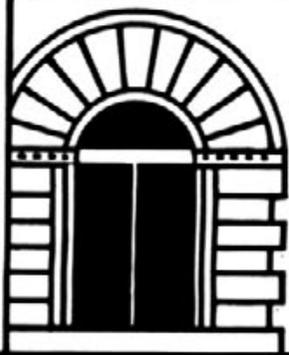

BELLPUIG

ARTÀ

22 MAIG 1982 N° 37

-IV EPOCA ANY XXIII-

REVISTA QUINZENAL

SOBRE EL MUSEU REGIONAL D'ARTÀ

La redacció de "Bellpuig" està molt contenta de la gran acollida que ha tengut el nostre periòdic en relació a la problemàtica suscitada entorn del Museu Regional d'Artà.

La mateixa televisió i la premsa illenca n'han parlat del Museu i fins i tot alguns periòdics han reproduït la nostra portada en què anunciàvem al poble d'Artà la desagradable nova.

El nostre Museu ha adquirit una gran anomenada. De cada dia són més els col·legis i entitats sol·licitant poder visitar-lo.

Referent a la situació de l'asumppte del Museu, la redacció de "Bellpuig" ha pogut saber que la Junta administradora del Museu s'ha moguda intensament, demanant la forma i les passes a donar perquè el Museu -orgull qualificat del poble artanenc- pugui continuar custodiant les estatuetes.

Es dirimirà una instància al Ministeri de Cultura, ajuntant-li tota la reglamentació i l'actual estat jurídic del Museu com a persona moral eclesiàstica, amb tots els corresponents informes necessaris. La Junta espera, si no basta la legalització actual del Museu, suggeriments i ordres oportunes per posar-se a punt del tot, segons les darreres lleis vigents.

BELLPUIG

MONUMENT HISTÒRIC-ARTÍSTIC

La Direcció General de Belles Arts ha acordat, a vista de la proposta formulada pels Serveis Tècnics corresponents, tenir per incoat l'expedient de declaració de Monument Històric Artístic a favor de l'antiga església de Bellpuig d'Artà.

"Bellpuig" s'honora de donar aquesta agradable notícia. El nostre periòdic, prenent aquest mateix nom per donar-se a conèixer, sens dubte ha contribuït, durant quasi el seu quart de segle d'e-

xistència, a divulgar la seva importància, la seva història i el seu coneixement.

La declaració de Monument Històric Artístic de Bellpuig és una passa ben donada per a revaloritzar els nostres monuments i les nostres arrels antigues. Aquesta revalorització ha estat lenta i llarga. No fa molts d'anys que els artanencs no sabien quasi res de Bellpuig. Nosaltres haurem vist arribar a bon port la tasca del redescobrimient del primer bresol del cristianisme a Artà.

Pensar en veu alta

No m'agrada gens:

dirigir les vides dels demés;
una santedat feta de coses grans;
una fe feta de fórmules;
una litúrgia que ningú entén;
una religió basada en el pecat;
una moral fonamentada en el te-
mor;
una culpabilitat sense esperança;
sentir-me culpable de la meua fe-
blesa;
viure una religió solitària;
dividir els homes en bons i do-
lents;
que hi haguí una religió pels
rics i una altra pels pobres;
... i moltes de coses més.

M'agrada molt:

que cada un sigui responsable de
la seva vida;
una santedat a l'abast de tothom;
una fe feta de conviccions i de
lluites;
una litúrgia viva i vivificant;
una religió basada en l'amor;

BELLPUIG
REVISTA QUINZENAL

Nº 37 IV EPOCA 22 Maig 1982

DIRECTOR:

Rafel Umbert i Sureda

CONSELL DE REDACCIÓ:

Miquel Morey
Antoni Gili
Jaume Mayol
Climent Obrador
Joan Pastor
Guillem Artigues
Jeroni Ginard
Pere Pep Gil
Pep Català
Andreu Dalmau
Mª Pilar Lucas
Pere Gili
Sébastià Tous
G. Bisquerra (admor.)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

SANT SALVADOR, 2 -ARTÀ-
Tel. 56 20 20

IMPRIMEIX:

GRÀFIQUES LLEVANT
C/ Ciutat, 55 -ARTÀ-

Dipòsit Legal P. M. 57-1969

CRITS DE RESURRECCIÓ

CATEQUESI D'ADULTS

Als dos darrers editorials de "Bellpuig" hi hem insertat testimonis de persones, d'enfora i d'aprop, que, amb el seu estil de vida, ens demostraven que avui també és possible i necessari viure la resurrecció.

Avui volem recordar que un grup de cristians d'Artà -unes 40 persones- també hem viscut la Resurrecció de Jesús: sense fer-ne crides, però amb constància, amb il·lusió i amb molta alegria.

No ens hem reunit per a parlar de fútbol o de negocis, ni tampoc per a matar el temps, sinó per a parlar de Jesús de Natzaret: de la seva acció i de la seva paraula, per tal de veure com aquelles accions i paraules tenen avui vigència per a tots.

Ens hem esforçat per a conèixer la nostra realitat:

- començarem fent un poc d'història del poble mallorquí: dels seus problemes al llarg de tants anys;

- intentàrem aprofundir la manera de ser i de fer de l'home i de la dona mallorquins: dels que per a ells han estat els valors més importants, de les grans transformacions sofertes sobre tot els darrers anys;

- estudiàrem com ha influït tot lo religiós dins la vida pagesa, familiar i personal dels mallorquins.

Eren temes que, aparentment, semblaven deslligats de l'Evangeli i de Jesús, però que, en realitat, ens ajudaven a comprendre que el missatge cristià ha de ser proclamat i viscut a partir d'una realitat molt concreta que per a nosaltres es diu Mallorca i Artà.

Solament a partir d'aquest anàlisi podíem començar a demanar-nos: Què és l'Evangeli? Per què serveix? Per què deim que és una Bona Notícia? Amb quines dificultats ens trobem per a comprendre l'Evangeli? Com s'han d'entendre avui les Benaventurances?

Hem anat veient les distintes actituds que tenia Jesús davant la realitat del seu temps i hem intentat traduir-les al nostre món d'avui.

Normalment ens hem reunit cada quinze dies. Cada vegada teníem una exposició del tema i llavors, per grups de 7 ó 8 persones, discutíem unes preguntes que ens ajudaven a connectar el missatge amb la realitat. Al cap d'uns 20 minuts ens trobàvem altra vegada tots plegats per a compartir el fruit de la nostra reflexió.

Era aproximadament una hora i quart de treball, de confrontació respectuosa de les nostres idees i vivències i d'enriquiment mutu fora mida.

Quan, fa uns dies, revisàvem el curs coincidíem que, per a tots, la Catequesi ens havia ajudat a créixer, ens havia atracat a Jesús i a l'Evangeli. I com a conseqüència ens havíem conegut i estimat més entre tots, i !lo millor! teníem ganes de seguir el curs qui ve amb renovada il·lusió.

Tot i acceptant que no som perfectes ni d'un bon tros, que som limitats i en fem i seguirem fent moltes de malament, hem de confessar que aquest curs de Catequesi d'Adults ha suposat el començament d'un camí que mai s'hauria d'haver interromput ni mai s'ha d'interrompre, un camí que ha estat per a tots nosaltres un crit de resurrecció.

L'equip parroquial

ECOS

Nacimientos:

Día 20 de abril.- María-Isabel Alzamora Escanellas, de Francisco y Antònia. C. de R. LLull, 17.

Día 28.- María Esteva Nieto, de Bartolomé y Enriqueta. C. Abeurador, 19

Día 6 de mayo.- Laura Nieto Villar, de Waldo y M^a del Carmen. C. Pitxol, 12.

Defunciones:

Día 3 de mayo.- Rafael Genovard Nicolau, a) Sineu, viudo, de 77 años C. M. Blanes, 35.

Día 3 de mayo.- Miguel Alzamora Sureda, a) Cama, soltero, de 69 años. C. de S.Francesc, 12.

una moral que surtí d'una consciència lliure;

saber que tenim un Déu que estima;

conèixer que la meua debilitat és ben humana;

viure una religió solidària;

saber que els homes tots són iguals;

que la religió no faci diferències entre els homes;

... i moltes de coses més.

Gregori Mateu

XERRIM-XERRAM

Quan tot el poble d'Artà sense distinció d'idees polítiques està completament junt contra l'expoliació que s'ens vol fer en el Museu hi ha persones d'un grup sucursalista estatalista i molt polític que davall-davall (no davant la JUNTA o persones interessades) estan diguent contínuament: "Més mos ne me-reixem, que haguessin legalitzat oportunament el Museu". Tot això perquè sabem que al Museu no el mouran d'aquí i després diran que és per mor d'ells que no el se n'han duit. I ara escolta bé. El Museu està legalitzat i la seva legalització té el nom de "PERSONA MORAL ECLESIÀSTICA" i si qualque cosa es va posar en nom de l'Estat va ésser per pressions polítiques de l'època en què es trobaren les estatuetses.

No sabem per què persones artanques que diuen que estimen tant el nostre poble el voler Estataltzar ja que legalitzat hi està, i els parlaríem que no tornassin dir pel poble que EL NOSTRE MUSEU no està així com toca. Els papers canten.

Inclús n'hi ha d'aquestes persones que no sabien que els bous de Costitx estiguessin a Madrid.

Escoltau partidets centralistes ara no és hora de divisions. Quan parlam de defensar el Museu no parlam de DRETES, CENTRO o ESQUERRES. Parlam D'ARTANENCES.

*****

A la fi Bellpuig declarat Monument Nacional. A partir d'ara no es podrà tocar cap pedra ni construir res pels voltants. Ja era hora. No en va és un dels primers testimonis del cristianisme després de la nostra conquesta de Mallorca als moros sinó que probablement és el més gros temple d'aquest tipus que es troba a Mallorca.

A veure si el veim reconstruït prest.

*****

El robos no paren. De cada dia n'hi ha més. Per si de cas, no ens llevem mai les mans de dins la butxaca, encara que le duguem ben buida

*****

Els clots van "in crescendo" i no l'hi veim la fi. Si no vos agraden les annaretes, hi podem posar granots.

*****

Hi ha un bar a Artà que ha fundat el club dels "LOCOS LOCOS" d'Artà. Això ens agrada molt, ja que, segons gent consultada, és el primer que es funda en el món descobert. Es que en aquest poble nostre no hi manca l'HUMOR, i tot lo que sigui riure i passar-ho bé és bo. Endavant i per molts d'anys!

Groc i Negre

EXCURSION DE "SA NOSTRA"

Un grupo de la excursión sobre el puente de Besalú

!! HURRA !! para "SA NOSTRA"

Sí, un !!HURRA!! con mayúscula para la Baleárica Caja de Ahorros, SA NOSTRA, que tanto se desvela por el bienestar de sus clientes.

Hace tiempo que todos los años organiza en "CAN TAPARA" colonias de verano para niños y jóvenes, vacaciones de primavera para pensionistas, cursillos de formación profesional y administrativa para chicas de 14 años con duración de 2 años, donde aprenden, cocina, servir a la mesa, labores, en fin todos los trabajos que precisa una mujer para ser una buena ama de casa.

También implantó un sorteo bimensual de "paga doble" para los pensionistas que reciben la pensión a través de Sa Nostra y ahora con motivo del Centenario de su fundación ha organizado 10 turnos de vacaciones en Lloret de Mar y que gracias a su aportación se habrán beneficiado más de 2 mil pensionistas, entre los cuales tuve la dicha de asistir a uno de ellos junto con mi esposa.

Salimos el 22 de abril desde el muelle de Palma con el buque Ciudad de Sevilla y embarcamos de regreso del puerto de Barcelona el 29 del mismo mes. Tanto de ida como de vuelta, tuvimos un tiempo espléndido, no habiendo ningún mareado.

Fueron 7 días maravillosos, con cinco excursiones, recorriendo buena parte de Cataluña. Fuimos a Figueras visitando el Museo de Dalí, Ampuria la Brava o Venecia Catalana, una urbanización que permite tener el yate en el jardín y el coche a la puerta de su casa, el Lago Bañolas con sus 7 km de largo, al cual dimos una vuelta en barco, la fábrica de chocolates Torras, en la que después de pasarnos una cinta explicando todo el proceso de la fabricación del

mismo, nos enseñaron la fábrica obsequiándonos con unos ricos bombones de su fabricación.

Una excursión fue un día a Barcelona, visitando la Catedral, el Pueblo Español, Monjuit de cuyo mirador del Alcalde, se contempla toda Barcelona y el puerto. Después bajamos al puerto pudiendo contemplar una de las Carabelas de Colón, la Sagrada Familia, que este año se cumple el Centenario del comienzo de las obras y al paso que van hay para 100 años más, el Corte Inglés, la Plaza de Cataluña, etc.

La última excursión fue al Monasterio de Montserrat del que después de haber escuchado la Salve Montserratina bajamos a comer en el restaurante "Los Bruchs". Después de comer nos dirigimos a las Cavas Codorniu, a las que un guía nos acompañó hasta lo más profundo de ellas (bajamos 5 plantas) enseñándonos todo el proceso de la elaboración del champán.

A la salida nos obsequiaron con la degustación de tan rico espumoso.

Los de Artà formabamos un grupo de 24 y estuvimos alojados en el Hotel Garbí Park, donde nos atendieron muy bien, siendo la comida muy buena y abundante. El total de Mallorca eran 280, los que durante 7 días paseamos la "Vidriola" del Centenario de "Sa Nostra" prendido del jersey por toda Cataluña.

Y ahora para terminar, decir que no hubo ningún contratiempo, que no se tuvo que recurrir al médico para ninguno, un tiempo espléndido y todos estuvimos gozando de perfecta salud y que el año que viene si vuelve a organizar turnos de vacaciones, todos estamos dispuestos a volver. A todos los que fueron nuestros compañeros. Un SALUDO.

Pere Claret

LLORENÇ GILI, arquitecto

OBRAS DE LA RESIDENCIA

***** ME HA DEFRAUDADO LA ACTUACION DE VARIOS POLITICOS***
*****EL PUEBLO DEBERIA ESTAR INFORMADO***

Hace pocos días, tuvimos la oportunidad de hablar con Llorenç Gili Arquitecto, sobre las obras de adaptación de la Posada dels Olors, para Residencia de Personas Mayores. Al preguntarle su opinión sobre el proyecto, las obras y su realización nos dijo que no se le mezclara más en este asunto. "Me ofrecí - nos dijo- en su día, para trabajar y ayudar dentro de mis posibilidades, en este proyecto y en esta obra, pero, parece ser, que mi ayuda no era ni es necesaria. Quiero decir claramente que, ante ciertos hechos me siento totalmente defraudado de la actuación de unos políticos y de unos técnicos. Puede ser también que me falta la imaginación para entenderlos, y esto que para ejercer mi profesión preciso de muchísima imaginación..."

La sorpresa ante estas palabras de Llorenç, firmes pero serenas, dan paso al diálogo que mantuvimos con este artanenc, cuyo deseo era buscar y tratar de dar lo mejor para esta obra, para su pueblo y que no le han dejado.

(B).- Llorenç, ciertamente aseguras que te han defraudado ciertas actuaciones?

Es cierto. Me siento totalmente defraudado de toda esta gente y por los hechos y forma que han rodeado la aprobación (digámoslo así) del proyecto de las obras.

(B).- ¿Porqué no nos explicas lo que realmente ha pasado?

Mira, en pocas palabras, te relataré los hechos. Al saber que el Ayuntamiento había aceptado la donación de la Posada dels Olors, me ofrecí, profesionalmente, al Alcalde, por si fuera necesaria o se estimara conveniente mi colaboración. Este ofrecimiento al Alcalde como cabeza del Ayuntamiento, al margen de lo que representaba como grupo o partido, que quede esto claro, al menos para el pueblo de Artá., ya que, a alguno de sus políticos no ha habido forma de hacérselo entender. A raíz de este ofrecimiento, y después de haberme pasado muchas horas en la casa a modificar, estudiando detenidamente las posibilidades, presenté unas ideas básicas, a lápiz y mano alzada que, en definitiva, apuntaban a la conservación del carácter de la casa, haciéndose las modificaciones precisas para que ésta conservación no dificultara, o mejor dicho propiciase, el fin al que se iban a destinar. Hice todo esto con la máxima ilusión y pensando que aquellas ideas esbozadas, pudieran constituir puntos de partida, mejorables

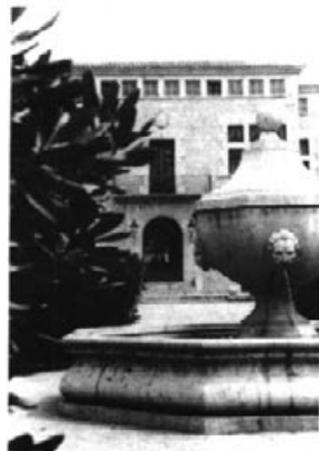
a través de intercambio de opiniones con otros técnicos, y contrastándolas con las demás ideas o proyectos que se realizaran, para dotar a mi pueblo de una gran obra.

-Entretanto -continúa Lorenzo- se presentó al Ayuntamiento otro proyecto o estudio sobre el que quiero manifestar, no había apenas ninguna coincidencia con el mío, y que fue el aceptado por el Ayuntamiento.

(B).- Si se aceptó, decimos nosotros es porque debía aportar unas ventajas sobre el tuyo, ¿no te parece?.

No. Precisamente esta es la cues

tion y lo que quisiera aclarar dando mi opinión. El Consistorio, efectivamente, por mayoría (UCD y PSOE) aprobaron el proyecto del otro Arquitecto, pero, en la sesión en que se aprobó, asistía un Concejal que trabaja con el mencionado Arquitecto, que podía defender (como lo hizo) su trabajo frente al mío. Ocasión que no se me brindó a mí, como hubiese sido lo justo para gozar de igualdad de oportunidades. Además, pienso que los miembros del Consistorio, no estaban ni están técnicamente capacitados para decidir que proyec-

Antonio Machado escribe, en sus Soledades,
 "Son buenas gentes que viven,
 laboran, pasan y sueñan
 y en un día como tantos
 descansan bajo la tierra";

Siempre me ha commovido esta cuarteta y pasando el tiempo me commueve cada día más. Por mi padre descendo de gente del mar -pescadores y marineros- y por mi madre de gente de la tierra, de la tierra de Artá. Y estoy seguro de que, después de la conquista de Mallorca por una mayoría de gentes venidas del Ampurdán que trajeron a las islas su hablar salat, nunca mis abuelos maternos han dejado de vivir en aquel rincón de Levante, que ha sabido conservarse lejos de las corrientes del turismo moderno que adultera todo lo que toca.

Conforme uno va avanzando en años, crece en él el deseo de conocer mejor sus raíces. En los Estados Unidos, Alex Haley en busca de sus "Raíces", tal es el título de su libro publicado hace unos cinco años, tuvo que ir a Gambia, en Africa y pudo remontar hasta 1767, año en que fue prendido y vendido como esclavo su abuelo negro.

Los habitantes de Artá tienen más suerte, pues sus raíces pueden encontrarlas en la misma tierra donde viven, tierra de tradición. Ciertamente, los pocos que descienden de los prohombres que acompañaron al rey Jaime I^o, pueden hojear el llibre del Repartiment y hallar en él, huellas de sus primeros antepasados. La casualidad da que en Bellpuig se está publicando una serie de estudios titulada "les nostres possessions", que debida a Mn Antoni Gili, el mejor conocedor de las cosas de Artá, que nos proporciona datos valiosos sobre el pasado de nuestra villa. Mn. Antoni Gili, además de ser Presidente de la Junta del Museo Regional de Artá, cuida del Archivo parroquial.

En este archivo cada cual tiene la posibilidad de hallar un rasgo de sus antepasados. No podrá, como los descendientes de los compañeros del rey Jaime I^o remontar hasta 1230, ni aun hasta 1437, fecha en que empieza el registro de los bautismos más antiguo de España, el de Alcalá de Henares. Pero el archivo parroquial sacramental de Artá empieza en 1755, y eso permite darse cuenta de

que, antes del decreto Nueva Planta, las partidas de nacimiento, de matrimonio, y de defunción iban redactadas en mallorquín de modo que, cuando buena parte de Bellpuig está redactada en lengua vernácula, se trata sólo de un retorno a la fuente primera y podemos dar las gracias a nuestros abuelos, quienes al conservar el uso de su lengua han sabido guardar su personalidad y la de nuestro pueblo.

Al lado de este estado civil conservado por la Iglesia la ley ha creado en 1870 un estado civil oficial confiado al juzgado comarcal o municipal. Pero es evidente que el más interesante es el más antiguo, el parroquial. Artá posee un tesoro y es desahogado que los jóvenes se interesen más y más por el pasado de su familia, por su pasado...

Podemos soñar... que al crearse un matrimonio los recién casados reciban, a la vez que su cartilla de familia un cuaderno de la familia donde, por su propia voluntad, cada uno apuntaría los datos notables de su vida, creando así un "tesoro dels avis" que iría enriqueciéndose a cada generación al lado de un "geneálbum" que podría encerrar fotografías y datos referentes a los miembros de la familia. El interés por la familia presente y venidera podría despertar la curiosidad por el pasado y el deseo de practicar una extraña silvicultura, la de los árboles genealógicos.

Los alumnos hallarán en ella un inicio al método histórico y el desarrollo de los dotes del detective: prudencia y buen criterio, cualidades que al aplicarse a la vida de la ciudad harán de él un buen ciudadano consciente de la solidaridad que une el pasado y el futuro por medio de nosotros, que damos una mano a los abuelos y la otra a los hijos, siendo los anillos de una cadena, la rama de un árbol, cuyo conjunto forma primero el bosque de la ciudad, de la provincia, del país y luego la gran selva de la Humanidad.

N.B.- Las principales sociedades genealógicas españolas son: El Instituto Internacional de Genealogía y Heráldica (apartado de correos 7077, Madrid) y el Instituto Salazar y Castro (Duque de Medinaceli, 4 Madrid 14)

Bartomeu FLEXAS i MASSANET

Museu d'Artà comunicat de la USM

Davant el cas plantejat en torn de les sin figures de Bronze "Martes Balearicus" exposats al Museu d'Artà La USM (FSB-PSOE) manifesta públicament el seu rebuig a la mesura que es vol prendre.

Entenem que el fet de despullar un Museu custodiat amb esment i orgull per un poble amant de la cultura com és l'artanenc per a benefici i engruixement d'un altre centralitzat a la capital és un acte inadmissible en aquestes altures de desenvolupament constitucional.

Fent nostra l'afirmació de què tot monument i reste arqueològica és patrimoni del Poble -del conjunt del Poble Espanyol- entenem que cada municipi ha d'esser guardià gelós de tota manifestació cultural que el seu entorn tengui i hagi tengut lloc, a fi de fer veritat el que sigui el Poble i no els grups d'élite el vertader propietari del seu patrimoni.

Aprofitam per convidar a tots els Ajuntaments de les illes a crear,

o cuidar amb esment la seva pinacoteca, Museus, biblioteques i arxius. Es la millor manera per arribar un dia a ser POBLE, de bon de veres.

Signat per l'executiva de la USM
 Secretari de Formació i Cultura

PRENSA FORANEA

El pasado día 17 de mayo se reunió en Inca la prensa forana de Mallorca -con representación de Bellpuig- procediéndose entre otros asuntos, a la elección de la nueva Junta directiva, la cual quedó constituida como sigue:

PRESIDENTE.- Santiago Cortés
VICE-PRESIDENTE.- Pere Mulet
SECRETARIO.- Gaspar Sabater
TESORERO.- Carlos Costa

VOCALÉS :

Joan Barceló
 Joan Martorell
 Lluç Oliver

T'ESTIM

Jo t'estim molt, fora mida,
 i pens en tú constantment
 i pensant en tú, jo sent
 una il·lusió mai sentida
 que m'embauma el pensament.
 !Saps que n'ets tú de garbosa
 de guapa, d'escultural!
 De l'artista més genial
 podries esser Mussa airosa:
 l'inspiradora ideal.
 Podries fer del blanc, negre
 i de la fosca fer llum;
 del mal olor fer perfum
 i de lo lleig fer bellesa.
 ¿Què delir, dius? Es segur!
 perquè quan passes gentil
 com matinata d'abril,
 el vent lo sensat s'en dú
 i teixesc somnis d'encís
 qu'el front umplen en revol
 i el meu corfred cerca el sol
 perquè és sent enyoradis.
 .....
 !Quan te somiï som feliç!

Ciudadella, 1981
 Pedro ESTEVA SANCHO

Durant aquest temps, N'Antònia havia estès damunt el rostoll una bona tela de cànyom, ben neta, i a jutjar per els seus trencs havia estada planxada i feia un dibuix de daus blancs i color de cel.

D'al.lota anava omplint escudelles de sopes i les reparava. Per cert, que feien un aspecte molt bo, se veia que hi havien rebut un parell d'ous i també hi havia bastanta verdura. Mentre feia això resava un "Pare Nostro", i posava enmig del cànyom un plat d'olives i uns quants prebes covents, de banya de cabra.

Els homos asseguts enterra, donaven bon compte de l'escudella de sopes. Com havien suat molt, era natural que també tenguessen molta de set. Per això, cada tres per quatre glopejaven del gerricó o de la botilla feta de fang de Felanitx que sempre suanyava i per tant feia l'aigua molt fresca. Per darrera menjaren patates frites amb preba i albergínia, i ho trobaren tant de bo que se xuparan els dits. Llavors hi va anar una sorpresa, ! Menjaren meló!

Quan hagueren dinat, panxa plena, la fresqueta que feia baix la figuera i la remor insistent d'unes cigales que hi havia a un pinet no molt llunyà, convidaven a pegar una becadeta, els ulls se volien aclucar. I era temptador tombar-se una estona, però això no era possible, encara les quedava una bona tasca pel capvespre.

D'una era que hi havia a una finca un poc més avall, encara sentien cantar el tocador, senyal evident de què no havien acabat de batre. Segurament no tenien tan bon bestiar, ni tan bons ormeijos com ells.

Si no fos p'es carretó
que va darrera, darrera,
no hi hauria cap somera
que batés un cavaió

!Ala idò si hi tornam! digué l'amo.

Tots s'aixecaren, begueren, se posaren es capell i partiren cap a l'era. Miraren be d'on venia el vent. Quan ho saberen, a la part totalment oposta d'ell, feien el primer coll que consisteix en lo següent: De la circumferència de l'era prengueren més o manco una tercera part, (Geomètricament, corda). Amb el tiràs partint de la garlanda, atrassaven cap endins fins el primer coll. Llavors amb

BARCELDA

ERADORA

PALLA PER A VENTAR EL GRA

rams d'ullastre o d'aladern ho agraven per si havia quedat gens de gra.

Quan havien fet això, prenien les forques de tres forcons i, des del centre de l'era, que era el segon coll, (diàmetre) començaven un home un poc darrera s'altre, (perquè el de la part de fora no rebés la palla per la cara) a aventar amb les forques, perquè el vent s'endugués la palla més grossa a dins el primer coll, del que ja havien llevat tot el gra amb el tiràs.

Per tant el segon coll ja quedava net de palla grossa, i a ell solsament hi quedava el gra i el ventim, que tornaven tirassar i agranar, cap al centre de l'era deixant també el segon coll net de gra i ventim.

Una vegada haver aconseguit això, se posaven a aventar a la part alta del coll tercer, duent la palla al segon coll. Quan ja s'atracaven a la serra de gra que havien deixada a la part baixa d'aquest mateix coll, amb les forques aventaven més alt, a fi de què la palla passés per damunt aquesta serra de gra i quedàs al segon coll, quedant també el tercer coll net de palla.

Deim part alta de l'era, a la part d'on bufava el vent.

Ara hem arribat a una etapa totalment diferent per a lograr deixar l'era ben neta de palla. En aquest moment nos trobam amb què el tercer coll està net de palla perquè a aquesta, aventant, l'han feta passar tota al segon i primer coll. Dons bé, ara els batedors començaran a aventar a la part alta de l'era, i a la palla la duran a poc poc i amb l'ajuda del vent, cap al tercer coll. Quan li tenien, continuaven aventant bastant amunt per a lograr fer-la passar per damunt la serra de gra, que havien feta de la part baixa de l'era. Quan havien fet això, ja tenien tota la palla grossa a la part baixa de l'era.

El tiràs i els rams tornen sortir esmig. Començant a la garlanda de la part de l'era, anaven tirassant i agranant el gra i el ventim, atracant-los al centre de l'era, però bastant abans d'arribar-hi, feien una altra serra de gra i ventim que quedava paralel·la a la que havia quedada a la part baixa del tercer coll.

Entre les dues serres hi havia uns tres metres de distància, ja que la de la part alta no arribava al tercer coll, i la de la part baixa d'aquest coll. Quan tenien la feina així, tornaven a la serra del tercer coll i altra volta amb el tiràs i rams l'empenyien cap a la de dalt fins ajuntar-les a fi de què el gra quedàs bastant allunyat de la palla.

A l'haver lograt juntar les dues serres, se li donava el nom de cadena.

M. Tous (continuarà)

ESPORTS

I REGIONAL PREFERENTE LIGUILLA

Como ya es sabido en el primer encuentro de la liguilla de ascenso a tercera división, el Artá se desplazó al feudo del Badía Cala Millor. Desde un principio con cierta preocupación al conocer el colegiado que en "suerte" había de dirigir el encuentro.

El temor no fue infundado, y desde el principio se podía ver como ya ocurriera el pasado año en Porto Cristo, se volvía a repetir.

El Sr. Jiménez, ciertamente no es apto para nuestros colores, y desgraciadamente siempre es el Artá el que sale perjudicado.

Mal se le estaban poniendo las cosas al Badía que, amén de su dominio, no lograba marcar. Había pasado media hora cuando por mediación de "un penalty" se nos puso el marcador en contra. A raíz de ello, sobre vino la expulsión de Suárez, y desde ahí empezó a naufragar el equipo artanense.

En la reanudación de los segundos cuarenta y cinco minutos, no tardó el Badía en marcar dos tantos más; pero lo que son las cosas, jugando con sólo diez hombres cada vez más coraje y más fuerza desnivelaron un poco el partido, hasta el punto que al marcar su gol, por mediación de González, el Badía automáticamente reforzó su defensiva. Al final victoria, 3-1, y cierta defraudación para los numerosos hinchas artanenses.

El pasado domingo y también en su desplazamiento a Lloseta, el Artá logró un muy importante positivo cara a sus aspiraciones, ya que al lograr empatar a cero se le ponen las cosas con cierto optimismo para seguir luchando en esta fase final. Los comentarios fueron bastante buenos por el partido desarrollado, incluso se nombraba la victoria como merecimiento al esfuerzo realizado por una gran parte de los jugadores. Lástima que alguno no pudiera seguir el ritmo de los demás compañeros, pues sabemos que al equipo lo forman once amén de los llamados suplentes, que en más de una ocasión deberían ser titulares indiscutibles.

El próximo domingo nos visita a Ses Pesqueres, el equipo menorquín, El Seislán, convencidos estamos que los locales ofrecerán una clara victoria a su afición, que todos sabemos se lo bien merece.

Artigues

VOLEIBOL

L'equip de "voley d'Artá" va augmentant els seus èxits, ja que el Torneig de Primavera, ha estat molt propici a les victòries i demostrant una millora en el joc de cada dia.

S'altra dissabte se va guanyar al club del Badía de C. Millor i en aquest moments se va situat per davant en clares opcions de ser el guanyador final.

Esperam que tot això sigui una ajuda per part de tots cap a potenciar d'una vegada els esports minoritaris ja que se veu que aquests també podren esser practicats per quasi tothom, i que lo que se necessita és una millora en les pistes i una pràctica diària, fruit d'una constància i d'una sèrie de persones que le puguin dur a terme.

Les persones ja hi són, lo que falta ara són les instal·lacions precises i l'ajuda econòmica dels qui vulguin associar-se al club esportiu que se va montant i que agruparia per ara, les seccions de "voley" i de "baloncesto".

Tal vegada sigui l'hora de donar-nos conta de qué també a través d'altres esports podren fomentar la convivència i l'armonització entre tots.

Mayol

últimahoraúltimahoraúltimahora

SARASATE, realizarà el monumento de "NA BURGUESA"

Se desveló la notícia, Juan Sarasate, será el autor del monumento a la "Verge de la Pau" que se instalará en lo alto de Na Burguesa, (Palma).

La maqueta presentada en su día, fue aprobada ya por el Obispado de Mallorca y se confía que, en el próximo mes de octubre, y con la venida a España de S.S. el Papa, pueda inaugurarse esta monumental obra.

Según hemos podido saber, el referido monumento, que representa una imagen de la Virgen, tendrá una altura cercana a los nueve metros, en acero inoxidable y con un peso aproximado de unos 1024 kilos. La expresada figura será colocada sobre la actual torre ya existente, que tiene una altura de unos 21 metros. El pie propiamente dicho del monumento sobre la torre existente, tendrá unos cinco metros de altura, lo que hace un total de cerca de 35 metros (como detalle, digamos que la torre del campanario de la Iglesia Parroquial de Artá, mide 32 m).

Tiempo habrá de ocuparnos de esta nueva obra del escultor Sarasate, que a no dudar constituirá una de sus más importantes realizaciones.

(maqueta del proyecto, ya aprobado, de NA BURGUESA)